

**ATLĀCIS UN
PARTNERI** | ZVĒRINĀTU
ADVOKĀTU
BIROJS

IN-HOUSE PIEMĒROŠANAS TIESISKAIS IETVARŠ

Zvērināts advokāts Edgars Atlācis

Latvijas Pašvaldību savienība 2023. gada 18. janvārī.

PREZENTĀCIJAS SATURS:

- 1) In-house regulējums Publisko iepirkumu likuma (PIL) kontekstā;
- 2) In-house piemērošanas priekšnoteikumi Valsts pārvaldes iekārtas likuma (VPIL) kontekstā;
- 3) Prakses piemēri
- 4) Konkurences neitralitāte
- 5) In-house piemērošanas riski

IN-HOUSE REGULĒJUMS PIL KONTEKSTĀ

PIL paredz, ka PIL var nepiemērot attiecībā uz tādas personas sniegtajiem pakalpojumiem, kura atbilst visām šādām pazīmēm:

- 1) Tā atrodas tādā vairāku pasūtītāju kopīgā kontrolē, kas izpaužas kā tiesības ietekmēt kontrolētās personas darbības stratēģiskos mērķus un lēmumus;
- 2) Vairāk nekā 80 procentus no tās darbībām veido konkrētu uzdevumu izpilde kopīgi kontrolējošo pasūtītāju vai citu minēto pasūtītāju kontrolēto personu interesēs;
- 3) Tajā nav tiešas privātā kapitāla līdzdalības, izņemot tādu privātā kapitāla līdzdalības veidu, kas atbilstoši komerciesības regulējošiem normatīvajiem aktiem un Līgumam par Eiropas Savienības darbību neietver tiesības ietekmēt un kontrolēt tās lēmumus un kam nav izšķirošas ietekmes uz to (PIL 4. panta trešā daļa).

Analogiski priekšnoteikumi PIL piemērošanas izņēmumam noteikti arī attiecībā uz pašvaldību kapitālsabiedrībām (PIL 4. panta pirmā daļa).

Lielākajā daļā pašvaldību kontrolēto kapitālsabiedrību ir saskatāma acīmredzama atbilstība šiem kritērijiem.

IN-HOUSE PIEMĒROŠANAS PRIEKŠNOTEIKUMI VPIL KONTEKSTĀ

Lai konstatētu kapitālsabiedrības atbilstību PIL paredzētajiem izņēmumiem, ir jānodrošina, ka pašvaldības (-u) daļība šādā kapitālsabiedrībā atbilst VPIL norādītajiem kritērijiem.

Ne retāk kā reizi piecos gados ir jāveic atbilstības VPIL 87. un 88. pantam un Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7. pantam novērtējums.

Šī novērtējuma gaitā jāveic:

- 1) Stratēģisko mērķu novērtējums;
- 2) Rīcības tirgū izvērtējums;
- 3) Ietekmes uz tirgu analīze t.sk.:
  - novērtējums par novērstajām tirgus nepilnībām,
  - iespējamās barjeras ienākšanai tirgū.
- 4) Citi konkrētajā gadījumā būtiski apstākļi.

IN-HOUSE PIEMĒROŠANAS PRIEKŠNOTEIKUMI VPIL KONTEKSTĀ (2)

Tāpat jāveic atbilstības konkurences tiesību un komercdarbības valsts atbalsta kontroles jomu regulējošu normatīvo aktu prasībām novērtējums:

- 1) Publiskā līdzfinansējuma pamatojuma analīze tādā apmērā un periodā, kas ietekmē esošo pakalpojumu pašizmaksu (tiks izmantoti rezultāti, kas iegūti finanšu novērtējuma sadaļā);
- 2) Tiesiskā regulējuma, pašvaldības lēmumu un amatpersonu rīcības ietekme uz kapitālsabiedrības pakalpojuma pašizmaksu, pieprasījuma un piedāvājuma korelāciju, tā ietekmes uz cenu novērtējums;
- 3) Iespējamo konkurences neitralitātes pārkāpuma risku novērtējums un šo risku novēršanas mehānisms.

PRAKSES PIEMĒRI

- 1) SIA «Getliņi EKO» – veikts izvērtējums, kas saskaņots ar Konkurences padomi un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru. Būtiskākais diskusiju objekts bija SIA «Getliņi EKO» darbība tomātu un gurķu audzēšanas tirgū;
- 2) Tiek veikts vienots visu pašvaldību, kas ir SIA «ZAAO» dalībnieces, līdzdalības izvērtējums, kura gaitā tiek analizēta gan dalības saglabāšana sadzīves atkritumu savākšanas, gan apglabāšanas tirgū;
- 3) Virknē sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzēju līdzdalības izvērtējumu gadījumā Konkurences padome ir norādījusi iz nepieciešamību šo pakalpojumu nodot privātajiem tirgus dalībniekiem.

VEIKSMES FORMULA VEIKSMĪGAI IN-HOUSE PIEMĒROŠANAI NĀKOTNĒ

- 1) Maksimāli efektīva un kvalitatīva pakalpojuma nodrošināšana no pašvaldību kapitālsabiedrības puses (līderis savā nišā);
- 2) Veiksmīga dialoga veidošana starp kapitālsabiedrību un pašvaldību (pamatā kapitāla daļu turētājs, bet arī deputātu iesaiste);
- 3) Kvalitatīvs dialogs ar citiem nozares spēlētājiem, Konkurences padomi un Valsts kontroli;
- 4) Maksimāli plašs, objektīvs un regulārs līdzdalības izvērtējums un darbības īstenošana atbilstoši izvērtējumā veiktajiem pamatpieņēmumiem.

KONKURENCES NEITRALITĀTE

- 1) Konkurences neitralitātes būtība ir nodrošināt, ka visām kapitālsabiedrībām (publiskām un privātām) jādarbojas vienlīdzīgas konkurences apstākļos.
- 2) Kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir izšķiroša ietekme, aizliegts ar savu darbību kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci, kas var izpausties arī kā:
  - a) tirgus dalībnieku diskriminācija, radot atšķirīgus konkurences apstākļus;
  - b) priekšrocību radīšana kapitālsabiedrībai, kurā publiskai personai ir tieša vai netieša līdzdalība;
  - c) darbības, kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana vai darbība tirgū (Konkurences likuma 14.¹ paņa pirmā daļa).

Konkurences neitralitātes izvērtēšanas vadlīnijas pieejamas:

<https://www.kp.gov.lv/lv/media/787/download>

IN-HOUSE PIEMĒROŠANAS RISKI

Konkurences likuma 14.¹ un 14.² pants

Gadījumā, ja Konkurences padome (KP) uzskata, ka tiek kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence, tā veic pārrunas ar konkrēto kapitālsabiedrību, bet, ja pārrunu ceļā konkurences ierobežojumu nav iespējams novērst, KP ir tiesīga pieņemt lēmumu, ar kuru uzliek kapitālsabiedrībai, kurā publiska persona realizē izšķirošu ietekmi, tiesisko pienākumu, kas novērš konkurences kavēšanu.

Tiesiskais pienākums, piemēram, var izpausties kā nekavējoša darbības, kuras rezultātā tiek kavēta konkurence, izbeigšana; atturēšanās no konkrētās darbības; konkrētās darbības modificēšana, tā, lai novērstu konkurences kavēšanu; sadarbības vai cita līguma noteikumu grozīšana.

Paldies par uzmanību!